

Co se počítá do penze

Pracovat sice nemusíte, ale studium a děti vám určitě nepostačí.

Vydělávání peněz v zaměstnání či při podnikání je pro nárok na důchod důležité, započítávají se vám do něj ale například i období, kdy nepracujete.

Martin Ježek | Pokud jste zaměstnaní, sociální pojištění za vás hradí zaměstnavatel. Doba, kdy jste v pracovním poměru, se pak započítává jako odpracovaná léta k důchodu. Jestli podnikáte, přihlásíte se na České správě sociálního zabezpečení a pojištění si hradíte sami.

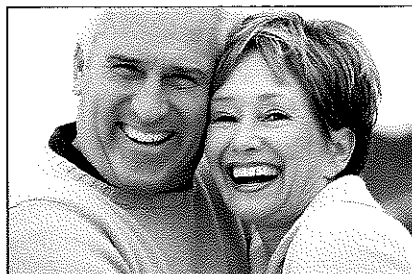
Od osmnácti (s výjimkou)

Nejen z času stráveného zaměstnáním či řemeslem se kalkuluje důchod. Do penze se vám také počítá doba, kdy si hledáte práci nebo se připravujete na zaměstnání, jste dlouhodobě nemocní či pečujete o malé děti. Ačkoliv v té době neplatíte žádné pojištění ani ho za vás nikdo neplatí, přesto se započítává do souhrnu let, který potřebujete být pojištěni, abyste mohli o důchod žádat. Podle úřední terminologie jde o tak zvanou náhradní dobu pojištění. V některých případech se pro výpočet důchodu náhradní doba krátí a započte se z ní pouze 80 %.

Tato doba se však nezapočítává v každém případě. Náhradní doba funguje až od chvíle, kdy je člověku 18 let. Například studium na střední škole do ní tedy započtete jen poté, co jste dosáhli plnoletosti. Jinak je to ale u lidí, kteří dokončili střední školu do roku 1995. Jim se totiž do pojištění počítá. Kdybyste však nyní nabyli dojmu, že stačí být věčným studentem, rodič dětí a pečovat o ně, či být nezaměstnaní a nemocní a nakonec stejně dostanete důchod, mýlíte se. Taková penze by totiž byla poměrně zanedbatelná, kolem 3 000 Kč. Navíc náhradní doba platí jen v případě, pokud jste byli alespoň rok opravdu pojištěni, tedy byli v zaměstnání nebo podnikali.

Dohoda a studium

Pracujete-li jen na dohodu o provedení práce, z výdělku neodvádíte pojištění, a tato doba se proto do výpočtu důchodu nezahrnuje. Pro studium platí, že do konce roku 1995 se jako náhradní doba pojištění počítá nejvýše šest let studia po dosažení plnoletosti. Středoškolské studium do 18 let se v tomto případě počítá také, ale jako řádná doba pojištění, takže šes-

ROK VSTUPU DO DŮCHODU	PŘEDEPSANÁ DÉLKA POJIŠTĚNÍ
před rokem 2010	25 let
2010	26 let
2011	27 let
2012	28 let
2013	29 let
2014	30 let
2015	31 let
2016	32 let
2017	33 let
2018	34 let
po roce 2018	35 let

letý limit nijak neovlivňuje. Pokud jste studovali po roce 1995, počítá se také nejvýše šest let. Pro určení doby pojištění je to plných 6 let, pro samotný výpočet výše důchodu se však vezme jen 80 % z nich, tedy 4,8 roku.

Vojna, vězení, vazba

Mužům, kteří vykonávali dříve povinnou tak zvanou základní vojenskou službu, se tato doba počítá v plném rozsahu. Obdobné je to s časem, který strávili na vojenském cvičení. Absolventi civilní služby ji budou mít uznánu jako náhradní dobu pojištění také, výpočet se však bude redukovat na 80 %. Celá doba se tedy započte do pojištěných let, aby člověk dosáhl nejméně 26 let pojištění, 80% doby se započítá, až bude za pojištěné roky zjišťovat procentuální navýšení.

Pokud byl někdo ve vězení, doba pojištění se mu počítá, jestliže byl zařazen do práce. Složitější je to s vazbou. Ta se bere jako neplacené volno. Kdo byl ve vazbě celý kalendářní měsíc, nebude mu započten. Když ale nastoupí například 6. května a pustí ho 20. června a před tím i potom pracuje, započtou se mu oba měsíce.

Nezaměstnaní

Pro lidi bez práce do konce roku 1995 platí,

že doba, kdy byli registrováni na úřadu práce, se započítává neomezeně. Pro výpočet výše důchodu však úřad vezme jen 80 %. Od počátku roku 1996 se počítá vždy plně doba, kdy jste dostávali podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.

Další doba, kdy jste byli u úřadu registrováni, ale podporu jste už nedostávali, se rozlišuje podle věku. Kdo je nezaměstnaný a přitom mladší než 55 let, úřady mu uznají jeden rok, starším 55 let tři roky. I zde se doba počítá celá, pro účely výpočtu výše dávky se krátí na 80 %.

Hranice jeden rok u lidí do 55 let, nebo tři roky u starších, platí celkově. Kdo byl v životě například nezaměstnaný dvakrát dva roky, nemůže si je sečíst. Opakovaně se počítá jen doba, kdy člověk pobírá podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.

Péče o nemocného

Pokud jste pečovali třeba o nemocné rodiče a péče byla tak náročná, že jste kvůli tomu nechodili do práce, doba péče se vám také do důchodu započítá. Pro období do konce roku 2006 platí, že se vám roky započítají, pokud jste pečovali o člověka úplně bezmocného nebo částečně bezmocného a staršího 80 let, se kterým jste žili ve společné domácnosti. Soužití není třeba, když šlo o osobu blízkou, například právě rodiče.

Od ledna 2007 úřady započtou dobu péče podle stupně závislosti toho, o koho pečujete. Zápočet funguje pro středně těžkou, těžkou i úplnou závislost. Jak je váš blízký na vaší péči závislý, si nemůžete domýšlet sami, určuje to úřad a podle toho pak také vyplácí postiženému příspěvek na péči. Opět platí, že když není nemocný příbuzný, musíte s ním bydlet.

Když rodiče dlouhodobě pečují o těžce zdravotně postižené dítě nebo o dítě v některém stupni závislosti, musí o zápočet doby žádat. To platí pro muže i ženu.

Rodičovství

Péče o dítě do čtyř let se bez problémů plně započítává ženám. Může se započíst i mužům, ale tady je situace komplikovanější. Do června 2007 se jim péče o dítě započítává, pokud do dvou let od jejího skončení požádali o zápočet této doby. Přitom někteří z takových mužů mohou o zápočet žádat i dodatečně. Jsou to

ti, kteří péči ukončili v době od 1. ledna 1996 do 30. června 2005.

Od července 2007 již muži nemusí dávat žádnou speciální přihlášku. Stejně jako ženám jim stačí, když v době, kdy budou žádat o důchod, doloží čestné prohlášení, že o dítě pečovali.

Žena jde do penze vždy dřív

Do konce roku 1995 odcházeli do starobního důchodu muži v 60 a ženy v 53 až 57 letech. Za každé vychované dítě se ženám totiž snižuje věk odchodu do důchodu o jeden rok, maximálně však za pět dětí. Od ledna 1996 se za každý další rok přičítají mužům dva a ženám čtyři měsíce. A to dokud nebude důchodový věk u mužů 65 a u žen 62 až 65 let.

Pravidlo o odečítání roků za dítě se týká jen žen, muži si nic neoděčítají. Vychované dítě nemusí být nutně dítě vlastní či osvojené, ale

i takové, které žena převzala do trvalé péče. Rok si může odečíst například i žena, která vychovala polomka svého manžela, který mu byl svěřen do péče. Podmínkou je, že o dítě pečovala do jeho 18 let alespoň po dobu 10 let. Tato doba nemusí být souvislá. Podmínku splní i žena, která se dítěte ujala až po jeho osmých narozeninách a vychovala ho až do jeho zletlosti, nejméně však o něj pečovala pět let. ■

Studium v zahraničí

Uznává se studium na školách v České republice (ČSFR, ČSSR), pokud jste studovali v zahraničí, pak jen ve chvíli, kdy je studium Ministerstvem školství ČR postaveno na rovné studiu v ČR. O tom musí vydat ministerstvo rozhodnutí – potřebný formulář je na www.msmt.cz, do vyhledávacího zadejte „Uznávání studia na zahraničních vysokých školách“.

DŮCHODOVÝ VĚK

Rok narození	Muž	Žena					
		Bez dětí	1 dítě	2 děti	3 děti	4 děti	5 dětí
1936	60 + 2	57	56	55	54	54	53
1937	60 + 4	57	56	55	54	54	53
1938	60 + 6	57	56	55	54	54	53
1939	60 + 8	57 + 4	56	55	54	54	53
1940	60 + 10	57 + 8	56 + 4	55	54	54	53
1941	61	58	56 + 8	55 + 4	54	54	53
1942	61 + 2	58 + 4	57	55 + 8	54 + 4	54 + 4	53
1943	61 + 4	58 + 8	57 + 4	56	54 + 8	54 + 8	53 + 4
1944	61 + 6	59	57 + 8	56 + 4	55	55	53 + 8
1945	61 + 8	59 + 4	58	56 + 8	55 + 4	55 + 4	53
1946	61 + 10	59 + 8	58 + 4	57	55 + 8	55 + 8	54 + 4
1947	62	60	58 + 8	57 + 4	56	56	54 + 8
1948	62 + 2	60 + 4	59	57 + 8	56 + 4	56 + 4	55
1949	62 + 4	60 + 8	59 + 4	58	56 + 8	56 + 8	55 + 4
1950	62 + 6	61	59 + 8	58 + 4	57	57	55 + 8
1951	62 + 8	61 + 4	60	58 + 8	57 + 4	57 + 4	56
1952	62 + 10	61 + 8	60 + 4	59	57 + 8	57 + 8	56 + 4
1953	63	62	60 + 8	59 + 4	58	58	56 + 8
1954	63 + 2	62 + 4	61	59 + 8	58 + 4	58 + 4	57
1955	63 + 4	62 + 8	61 + 4	60	58 + 8	58 + 8	57 + 4
1956	63 + 6	63	61 + 8	60 + 4	59	59	57 + 8
1957	63 + 8	63 + 4	62	60 + 8	59 + 4	59 + 4	58
1958	63 + 10	63 + 8	62 + 4	61	59 + 8	59 + 8	58 + 4
1959	64	64	62 + 8	61 + 4	60	60	58 + 8
1960	64 + 2	64 + 2	63	61 + 8	60 + 4	60 + 4	59
1961	64 + 4	64 + 4	63 + 4	62	60 + 8	60 + 8	59 + 4
1962	64 + 6	64 + 6	63 + 8	62 + 4	61	61	59 + 8
1963	64 + 8	64 + 8	64	62 + 8	61 + 4	61 + 4	60
1964	64 + 10	64 + 10	64 + 4	63	61 + 8	61 + 8	60 + 4
1965	65	65	64 + 8	63 + 4	62	62	60 + 8
1966	65	65	65	63 + 8	62 + 4	62	61 + 4
1967	65	65	65	64	62 + 8	62	61 + 4
1968	65	65	65	64	63	62	61 + 8
1969	65	65	65	64	63	62	62

Poznámka: Čísla udávají roky + měsíce. Přesné datum odchodu do penze vám ukáže kalkulačka na portálu MPSV. Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení